BRIEF

Van

D°. BALTHASAR BEKKER,

Aan zijn Huisvrouw,

FROUK FULLENIA,

Benevens een

Antwoord van de Christelijke Gemeente

t'AMSTERDAM,

Op de selve: Mitsgaders den

FAMEUSEN ANTWOORDER

Rustigh afgeslagen:

Waar by gevoeghd, een Antwoord op de naam van deselve

FROUK FULLENIA.

Gedrukt na de Copy tot Uytrecht.

By JOCHEM MICHIELSZ.

Aan FROUK FULLENIA.

Hertlieve seer getrouwe.

Vernoegde deelgenoot in voorspoed als in rouwe;
Veelwaarde Moeder van twee Dochters, eenen Soon;
En paerel aan het goud van ons driedobble kroon.
Magh dit Papiere-kind U mee voor Moeder groeten;
Ik geef 't u in den arm. En 't moet mijn leed versoeten,
Dat, schoon dit herssen-kroost van 's lichaams vrught verscheelt;
Als niet na d'huwlix wett met uw behulp geteeld;
Maar door afscheidentheid van uren en van dagen,
Ja nachten voor een deel: gy echter neemt behagen;
Die self, door vrese noch door vrienden raad bekoord,
't Versaken my ontried. En 't was uw laatste woord
Op 't scheiden. Dat is trow! Nu seg ik daer beneven,
Dat dit, mijn kind alleen, de drie sal overleven
Die God ons tsamen gaf. Want, so ik 't wel voorsie,
't Groeit tegen d'onlust op. En wat belangt de drie:
't Sal hen door broederschap in 't dagelijx verkeeren,
Als wijser, 't Kristendom uit vaster gronden leeren;
En bygelovigheid, deugds hinderpaal, en schrik
Verbannen, door de vrees des groten Gods. Dies ik,
Wat seg ik? Gy en ik, Beminde, ('k magh 't geloven)
Al wierd mijn Letterkind van ieder een verschoven;
Wy bergen 't gaarn in huis tot dienst van U en my:
Daar houd het goed en bloed van Spook en Duivel vry.
Wie vreest, dien God bewaart! wiens hemelrijke segen
Door kinderlijke vrees gesocht word en verkregen,
Die God der Vaderen en onser Kindren God
Geleide die met ons in 't eewig salig lot!

$\frac{6}{16}$ *van Oogstmaand.* 1691.

B. BEKKER.

ANT.

ANTWOORD
van de Kristelijke Gemeinte
t'AMSTERDAM,
Op den Brief van
D°. BALTHASAR BEKKER,
Aan zijne Huisvrouw,
FROUK FULLENIA,
Over zijn Papiere Kind,
Genaamd de
BETOVERDE WAERELD.

WAt stoftge, ô Balthaser op uw *Papiere kind?*
En zegt, *dit zal mijn kroost, by u verwekt, en d'uuren*
Der volgende eeuwen, door zijn waardigheid, verduuren.
Hoe! word uw stikziende oog op 't lest noch steekeblind?
Ziet gy geen misstal in de trekken van dit wezen?
'tGelijkt geen Kristen; maar een Turk of Arabier,
Een Joodse ketter, met een Saduceesche zwier,
En David Joris is in 't aanschijn klaar te leezen.
Gy waard dus overlang, door uwe pen, gewoon
Wat misgeboorten of wanschepsels voort te teelen;
Ik wil het zeggen, schoon mijn rede u zou verveelen,
Men moest dat monsterdier, in zijn geboorte, doôn.
Uw Vrouw doet haar gemoed geweld aan by de menschen;
Wanneer ze dat gedrocht verdedigt met haar reên;
Maar zou, door 't heilig woord, en waarheyd afgestreên,
'T geboorteuur van dien zoon wel duizendmaal verwenschen.
O welk een onverstand, te teelen zulken kind,
Ja 't zelf hartnekkig noch te koestren en te stooven,
't Welk u gewis eerlang de nooddruft zal ontrooven;
Terwijl 't zijns vaders haaf, en goed, en eer verslindt.

Kind, dat als Cham ontdekt de schaamte van zijn Vader:
Denktge om uwe Ega niet, en kinders, die vol smart
Zy met veel liefde en zorg by u, droeg onder 't hart,
Spreek eens recht uit; ai zeg! hebt gy wel imand nader?
Jaag uit dien aterling, uit dwaaze lust geteeld!
Ay, volg toch wyzen raad! en laat naar vremde plekken
En naare Woesteny, dien Ismaël vertrekken,
Die 't wettig oir beschimpt, en d'echte Vrouw verveelt.
Het weet van Engelen, van Duivels, noch van schimmen;
Een Duivel kent het, maar geboeid en zonder magt;
Waarom zijn schimplust ook met hel en duivel lacht;
My dunkt, 'k zie Sadoks geest hier spooken langs de kimmen.
Gy leerde nooit voorheen die les in Kristus Kerk,
Maar zoogt dat heilloos gift, geschooten van den Satan,
Uit Orchard, en Daillon en Hobbes Leviathan:
Het draagt van Kristus geest geenzints het rechte merk.
Wat moogt gy, Balthasar, uit die gedoemde Boeken,
Slechts vuilnishoopen, tot een schandvlek van uw naam,
Met zoo veel ergernis, bezoetelen uw faam,
En als een voddevaar makrollen op gaan zoeken!
En daar van, zoo gy waant, voltooit ge een deftig kleed:
Maar zulk een beedlaars rok, van stukken, lap, en lassen,
Zoo lomp aan een gezet, kan geenen Leeraar passen:
Die arbeid is voorwaar heel averechts besteed.
Hoe volgt uw neuswijs hoofd zoo reukloos valse gloozen?
Wat zuigt gy steeds venijn, gelijk een booze spin,
Uit heilzaam kruid, daar gy verdraiende den zin
Der text, blijft hangen in de spinrag der Spinoozen.
Uw straattaal weid vol spot door 's Hoogsten wetboek heen;
Maar weet gy, Leeraar, niet, dat het een groot verscheel is,
De taal van Kanaän, en die van Broêr Kornelis?
Die slechts quakzalvers past, niet die uw ampt bekleen.
Betracht ge aldus uw pligt met onbevlekt geweten,
Wanneer ge alom zoo stout de wonderen van Godt
En van Godts Zoon, vermnikt, vernietigt en bespot,
Te dertel op de bank der dwaazen aangezeten.

Hoe!

Hoe! schaamtge u niet, dat gy de Goddelijke Schrift,
Tot smaad van 't Kristendom, met boerse spot bejegent!
De Jooden hebben dus den Heilland zelf gezegend,
En 't helder aanschijn vuil bespoogen met hun gift.
Die schimplust met Gods woord geeft klaar genoeg te kennen
Uw oneerbiedigheid, en dat uw ydel hoofd,
Gevuld met valse waan, die wonderen niet gelooft:
Maar streeft, met Lucifer, te hoog op stoute pennen.
Nooit wierd, naar uwe zin, de grondtext wel vertaald;
Uw by ziende oog zag die, na zoo veel duistere eeuwen,
Zelfs tot verwondering van Grieken en Hebreeuwen,
Veel dieper in; Zijt gy 't, die zulk een prijs behaalt!
Heeft dan vermetelheid zoo diep uw hart bekroopen,
Of liefst bezeeten? (want die dwaasheid past dat woord)
Heeft schrijvens dertele lust uw zinnen dus bekoord,
En is een dwaalgeest in 't hovaerdig brein gesloopen?
O Filadelf! word dan uw deugd en vlijt veracht,
Dat gy door seventig en twee geleerde mannen,
Op uwe koste en keur, eendragtig aangespannen,
't Hebreeuse Wetboek hebt in Griekse taal gebragt!
En weet gy Bekker niet, wat zorg God heeft gedragen,
Dat door een Heidens vorst de Kerk dit heil verkreeg?
Heeft Godt u g'openbaard, 't geen hy voor and'ren zweeg,
En ziet uw donker oog, 't geen nooit heldre oogen zagen?
Heeft Theodotio, Zymmach, en Aquila,
En heeft ook Hiëroen, met andren meer, gedreven
Door yver, 't Heilig woord vertaald, in 't licht gegeven;
En steekt men dus de guich die Godgeleerden na!
Gy maakt de gronden los, waar op wy zeker bouwen,
Hoe! hebt gy daarom dan des waarheids stoel betreên,
Op dat die naderhand wierd van uw pen bestreen?
O tweede Iscariot, dit moet u eeuwig rouwen!
Dus teel, ô Balthasar! niet meer, geloof me vry,
Om uwe Taalkunde in 't Hebreeuws en Grieks te toonen,
Uit schrijflust ongegrond, die geestelooze zoonen,
Op dat uw teelt gedrogt, noch misgeboorte zy.

L. B. v. W.

Den

FAMEUSEN LASTERAAR

LOURENS BAAK,

Rustigh afgeslagen:

Op een Antwoord van de Kristelijke Gemeente (soo genaamt) t'Amsterdam, door hem opgestelt teegens de Brief van D^o. *Balthasar Bekker*, aan sijne Huisvrou *Frouk Fullenia*, over sijn Papiere Kind, genaamd de Betoverde Wereld.

Op den selven Trant.

WAt raastge, ô trotse Baak! en vloekt het letter kind,
Balthasars herssenkroost, dat, hoe gewraakt, de uuren
Der volgende Eeuwen sal, naar 's Vaders wensch, verduuren.
Zijt gy dan t'eenemaal betovert en verblind?
O wangedrocht! uw geest verbeeld geen Kristen weesen,
Neen schaamteloose neen, geen Turk noch Arabier,
Geen hoe verstokte Jood, braght walgelijker swier
Van lasteringh ter baan als gy; die elk doet leesen
Een soo Barbaarsche rol; en toond hoe seer gewoon,
Verpand aan vuile drift om monsters voort te teelen.
Een stigtelijke taal soud uwe pen verveelen:
Veel liever soudge die in haar geboorte doôn.
Fullenia vol deugd, belijd voor God en menschen,
t'Omhelzen d'Echtelingh van haar gemaal. De reen
Van ongewasschen mond, t'onheiligh afgestreen,
Haar overtuight gemoed, dien soon niet doet verwenschen.
Slaat gy uw klaauwen thans aan dit Papieren kind,
Kond gy Diotrefes, dus in uw boesem stooven,
Een Adder, wiens fenijn 's kinds achtingh poogt te rooven;
Uw boose snater-taal uw eigen eer verslind.

O twee-

O tweede Koper-smit! o schaamteloose Vader
Van een verwaaten Riim! gevoeltge pijn noch smart,
Daar sulken gloet van gal u blaakert aan het hart.
Wat heeter boesem-vlam kwam ooit de helsche nader.
Verban die Simei, verdelgh die vrugt, geteelt
Uit uw verdwaasde kop, verguntse nergens plekken:
Ten besten laatse noch ter vuilste plaats vertrekken,
Wijl reets haar snoode stank alom elks reuk verveelt.
Indien 'er legioens van Duivels zijn en schimmen,
Legt gy soo vast verknocht, aan keetens van haar maght,
Dat al het naar gespook, daar over grijnst en lacht.
O Geest van Juliaan verreezen uit de kimmen.
Werd van soo slinksen hand verdedigt Christi Kerk;
Dat gaat wel averechts. Rust vleeschelijke Satan,
Uw doelwit schrikt noch schroomt voor draak noch Leviathan.
Verbergh uw Laster-aard, het is uw's Vader merk.
Waar vind gy meerder lust als in het schuim der Boeken;
Uw Veeder geest een proef: en schoon een goede naam,
Alom gedraagen word op vleugels van de Faam;
Betragt gy als een swijn, uw heil in drek te soeken.
U losgewaat, bestaat van een soo schendigh kleet,
Als uw vernuft aan een van vodden wist te lassen:
Niets hoe wanstaltigh ook of 't moester noch aan passen:
Ay siet, hoe herssenloos hebtge al dien tijd besteet.
Weet gy, vermetele, te maaken valsche gloosen;
Stort gy op letter-kruid gelijk een boose spin;
Vertraptg' haar waarheids glans, rabrakende den sin:
't Wert slegts een glos geacht der snootste der Spinoosen.
Wat wonder treet gy ook soo ongesouten heen,
Door 't geen uw plompheid wraakt, de kap noch in verscheel is,
Maar Baak uw raserny tart die van Broer Cornelis;
Te lichter kuntg' het ampt dies Vagebonds bekle'en;
Heylloos misduiden met een afgeschroeit geweeten,
Een Leere, die de kracht der wonderen, aan Godt
Alleen ge-eigent heeft. Verdwaasde staak uw spot;
Hier past d'eerbiedigheid vol ernst voor aangeseeten.

Dat

Dat doch uw adem niet de Goddelijke Schrift
Besmet; 't onheiligh werd dat heilige bejeegent,
Van uw melaatsch verstand: God geen onreine zeegent
Geen soo verrotte ziel beswangert van vergift.
Naar 't geense braakt genoegh en levendigh te kennen.
De winden van de waan verydelen uw hoofd;
Verheffen uwen geest, die geenen val gelooft;
Maar stouten Icarus, gy drijft op losse pennen.
Daar Bekkers kloek vernuft, een beeter sin vertaalt,
Van 't geen verwrongen was, en duister veele Eeuwen,
En kreukt geen moeder Taal van Grieken noch Hebreeuwen;
Heeft dit bestaan by u soo snooden prijs behaalt!
Heeft dan d'ondankbaarheid, u hert soo seer bekroopen,
Dat gy niet uiten kond by na een enkel woord,
Het geen d'oprechte deugd, maar wel de hel bekoort!
Of is een Dæmon u in 't dulle brein gesloopen.
Wat sots klap slaat gy uit, wie heeft den roem veracht,
Dier tseventigh en twee, soo wakk're lettermannen;
Ten dienst van Filadelf eendrachtigh aangespannen:
En van de rest by u hier in den rey gebracht.
Gy raaskalt sinneloos, te lastigh te verdraagen.
Weet gy wanneer de Kerk het meeste nut verkreegh,
't Was als de waarheid sprak, en dat de leugen sweegh;
Maar dat uwe oogen nooit met onderscheidingh zaagen.
Laat gy baldadige, den vromen Aquila
Met sijn Priscillam rust; word van u uitgedreeven
Zijn Hemels letter-kind, 't was nooit voor u gegeeven:
't Volght en wy volgen mee, sijn wijsen Vader na;
Die op onwrikb're gront kan heil en waarheid bouwen,
En sonder struikelen, het rechte spoor betreên:
Door uw ontaarde pen soo liefdeloos bestreên;
O tweeden Elymas, dat moet u eeuwigh rouwen!
Uw raad aan Balthasar, verstrekt, geloof me vry,
Om de verdwaalde geest des raadsmans te vertoonen.
Teel vrugtb're Vader noch een stapel sulke Zoonen
Op dat de Kerk geheel voor dwalingh veyligh zy.

L. v. D.

ANTWOORD

Van de Huysvrouw van

D°. BALTHASAR BEKKER,

Aen den

SCHRYVER

Over desselfs

PAPIERE KIND.

HOe smaalt ge, ô groot Poeët, zo hoog pas als een kind,
Op Bekkers Arbeid, en verkwist u noodige uuren
In dartle scheldlust, die u staat niet kan verduuren.
Zijt gy niet lam genoeg, word gy noch steeke blind?

Ziet gy geen misstal in de rimpels van u weezen?
Gy lijkt geen Christen, maar een Turkje of Arrabier,
Een kleyne Zater met een menschelijke zwier,
Is in u oog 't bedrog en schalkheid niet te leezen?

Gy waart dus over lang door uwe pen gewoon,
Wat misgeboorten of wanschepsels voort te teelen,
Puntdichten en gedrogt, dat ieder moet verveelen,
't Is tijd om dit gespuis in zijn geboort te doon.

Gy zijt een Lasteraar, 't uitbraaksel van de menschen,
U schenzugt doolt in 't wild, heeft voeten, maat, noch reên,
Gy hebt gelijk de Nijd, de Deugd altijt bestreên,
Dies yder 't uur dat gy het ligt zaagd, moet verwenschen.

O welk een onverstand! hier komt alweer het kind,
Als of 't vergeefs was, met dolheid aangestooven,
Nou troostje, niemant zal jou van je schat beroven;
'T Is weg mijn Broertje, 'k wed dat jy se niet verslind.

Gy streeft de schreeden na van u verrotte Vader,
Groeid in geschille, daar u 't lot van deerlijk smart,
En in u zotheyd nu gezouten en verhard.
Acht gy geen Makkers u als twist, en ondeugd, nader.

Gy zijt uyt zulk een zaad, grootmoedig voortgeteelt,
Het Kind gelijkt zijn Vaar, en houd dezelve plekken;
't Is klein gelijk hy was vol ongesonde trekken,
't Vertoont zig nooit, als daar het oog en oor verveelt.

Kent Spook en Duivels, en nooit gebooren schimmen.
Een opperste roemt hy van onbepaalde macht;
ô Doling waard beweent! waarom de leugen lacht,
'k Zie Zadoks geest vertoornt hier spooken langs de kimmen.

Hy sweeft vast heen en weer door Gods gewijde Kerk,
Vervloekt de Magten, die men toeschrijft aan den Satan,
Zo zot als immer Turk, schreef van den Leviathan,
Is deese dwaasheid van een Christen 't regte merk.

Wat moogt gy Bloetje doch, Heer Bekkers wijse Boeken
Verdoemen tot u schand, ten kosten van u naam?
't Is waar, u zobre staat vermoeit niet meer de Faam;
Gy moogt haar, maar zy zal u nooit met roemsugt zoeken.

Nu waand gy, dat gy zijt met Fulp in 't nieuw gekleet,
Maar al dat u bedekt, sijn scheuren, lappen, lassen;
Met reên, om dat u breyn op dit cieraad zou passen;
't Was schade aan lijf of ziel, van u iets goeds besteet.

Ver-

Vervolg vry, zo gy wilt, uw naakte en yd'le gloosen,
Zuygt 't eelst van Bekkers werk, gelijk de boose spin,
Verteert het sot vergif, verdrayende de sin,
Als of hy hangen bleef in 't spinrag der Spinosen.

U spotlust weyd, door al wat lof verdienden heen,
Maar weet gy Lampoot niet, dat het een groot verscheel is,
De taal van Canaän, of die van Broer Cornelis?
Die aan 't Jan Hagel past, niet die u ampt bekleen.

Betragt g' aldus uw pligt, met onbevlekt geweeten?
Wanneer g' alom so stout de Magten krenkt van God,
En om des Duivels eer Gods Waardigheid bespot,
Als of die neffens God was op den Troon gezeten.

Hoe schaamt g' u niet de naam van sulk een lasterschrift?
Dat gy een eerlijk man met soo veel smaat bejegent,
En hem vervloekt, die 't volk met wijsheid heeft gezeegent,
Hem spuwende in 't gezigt, met u verhit vergift.

Die schimplust zonder maat geeft klaar genoeg te kennen
U bitse ontsinnigheid in 't klein ontugtigh Hooft,
't Is regt de Duivel van uw dwaasheid wort gelooft,
Maar nooit wiert hy gevreest van hooggeleerde pennen.

Gy hebt dan, naar gy meent, Heer Bekker heus vertaalt;
Maar nimmer zotheid blonk, als d'uwe in voor'ge eeuwen,
Gy kent de letters regt van Grieken en Hebreeuwen;
Fy Deugeniet, zijn zy niet uyt u mond gehaalt.

Voor lang heeft u die zugt van raserny bekropen,
Als 't imands lof betreft, vloeid van uw tong geen woord;
't Is of uw dolle drift niets als de nijd bekoort,
Die van de wieg af in uw herssens is gesloopen.

Onzaalge, niemand wierd als van u pen veracht;
Geen twee en zeventig, maar duisend groote Mannen,
Zijn door u Boog gekwetst zo schendig opgespannen.
Maar 't loon, wat heeft het meer als armoede u gebragt?

Heer Bekker door sijn vlijt en deugd heeft zorg gedragen,
Dat wie de Liefde ontstak, verstand en oordeel kreeg,
Ten kosten van zijn Ampt, was 't ydel dat hy sweeg,
Al zou de Hel hem ook in duizend stukken zagen.

Geen Theodotio, Zymack, noch Aquila,
Noch ook Hiroen, wierd van die dolheid aangedreven;
Maar hebben zy Gods Woord vertaald in 't licht gegeven;
Het handeld van de Liefde, en eendragt voor en na.

Weg dan met schelden, daar niets goets op is te bouwen,
Bewijst, waar Bekker oyt de waarheid heeft vertreên,
Waar heeft hy d'eer van God, of van zijn Zoon bestreên?
Gy pleit voor 's Duivels magt, dat zal u eeuwig rouwen.

Daar is geen straf, daar ik u schenzugt van bevry;
U ouderdom van dag tot dag zal ons dit loonen,
Dat gy bezeten zijt, betuigen ons u Zoonen;
Zo dat aan u elende, niet meer te twijflen zy.

S. T. v. W.

Onzaalge, niemand wierd als van u pen veracht;
Geen twee en zeventig, maar duiſend groote Mannen,
Zijn door u Boog gekwetſt zo ſchendig opgeſpannen.
Maar 't loon, wat heeft het meer als armoede u gebragt?

Heer Bekker door ſijn vlijt en deugd heeft zorg gedragen,
Dat wie de Liefde ontſtak, verſtand en oordeel kreeg,
Ten koſten van zijn Ampt, was 't ydel dat hy ſweeg,
Al zou de Hel hem ook in duizend ſtukken zagen.

Geen Theodotio, Zymack, noch Aquila,
Noch ook Hiroen, wierd van die dolheid aangedreven;
Maar hebben zy Gods Woord vertaald in 't licht gegeven;
Het handeld van de Liefde, en eendragt voor en na.

Weg dan met ſchelden, daar niets goets op is te bouwen,
Bewijſt, waar Bekker oyt de waarheid heeft vertreên,
Waar heeft hy d'eer van God, of van zijn Zoon beſtreên?
Gy pleit voor 's Duivels magt, dat zal u eeuwig rouwen.

Daar is geen ſtraf, daar ik u ſchenzugt van bevry;
U ouderdom van dag tot dag zal ons dit loonen,
Dat gy bezeten zijt, betuigen ons u Zoonen;
Zo dat aan u elende, niet meer te twijflen zy.

S. T. v. W.